

# Raporturile de filiație *de facto* și *de jure*. Realități și perspective juridice europene

## *De facto* and *de jure* filiation relationships. European legal realities and perspectives

Asist. univ. dr. **Ana-Maria GOLDAN\***  
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași  
Facultatea de Drept

### Abstract

*In general, the parent-child relationships develop in the private and intimate context of the family, which is said to generate social bonds. To evolve, these private relationships need the intervention of the legislator and benefit from the vigilant protection of the European Court of Human Rights. Beyond the legal consecration, the right for family life imposes to member states the obligation to protect the relationship between the parent and his child. The obligation results in the recognition of the right to be together and to maintain personal relationships in case of separation. At the same time, given the principle of the child's best interest, the European judges have established that any decision regarding minors will require an assessment of the impact on their lives. In this paper, we will highlight the European jurisprudential responses aimed at protecting the relationship between parents and children, respectively we will analyse their impact on national legislation.*

**Keywords:** parents; child; jurisprudence; family life; personal relationships.

### Rezumat

*În general, relațiile dintre părinți și copii se dezvoltă în contextul privat și intim al familiei, despre care se afirmă că generează legături sociale. Aceste relații private au nevoie de intervenția legiuitorului pentru a evolua și beneficiază de protecția vigilentă a Curții Europene a Drepturilor Omului. Dincolo de consacrarea legală, dreptul la respectarea vieții de familie impune statelor membre obligația de a proteja, în mod concret, relația dintre părinte și copilul său. Obligația are ca rezultat recunoașterea dreptului de a fi împreună și de a menține legături personale, în caz de separare. În același timp, dat fiind principiul interesului superior al copilului, judecătorii europeni au stabilit că orice decizie privitoare la minori va presupune o evaluare a impactului*

---

\* maria.goldan@uaic.ro.

asupra vieții acestora. În cadrul lucrării de față vom evidenția răspunsurile jurisprudențiale europene care vizează protejarea relației dintre părinți și copii, respectiv vom analiza impactul acestora asupra legislației naționale.

**Cuvinte-cheie:** părinte; copil; jurisprudență; viață de familie; legături personale.

## I. Prolegomene

Analiza diacronică a legăturilor de familie ne dezvăluie o serie de modificări legislative ce vizează sfera relațiilor dintre părinți și copii. Astfel s-a constatat faptul că, de la puterea exercitată de un *pater* asupra descendenților din dreptul roman s-a realizat trecerea către o autoritate părintească ce presupune nu doar drepturi, ci și responsabilități ale părinților față de copii, iar caracterul nelimitat și perpetuu al *patriei potestas*<sup>1</sup> a fost abandonat grație schimbărilor sociopolitice ale vremii. În prezent, drepturile și responsabilitățile părintești se exercită exclusiv în interesul superior al copilului, în conformitate cu principiul egalității, dincolo de disocierea cuplului conjugal. Totodată, grație documentelor legislative internaționale adoptate în ultimele decenii s-a accentuat ideea că minorul este o persoană cu drepturi autonome<sup>2</sup>. În sfârșit, s-a constatat de către sociologi că familia îi încurajează pe minori să devină autonomi din ce în ce mai devreme<sup>3</sup>, aspect care se reflectă și în legislația națională sau internațională întrucât legiuitorul consideră esențială implicarea copilului în deciziile care îl privesc<sup>4</sup>. Așadar, noile texte legislative țin cont de existența unor drepturi aferente copiilor, menținând totodată și autoritatea necesară din partea părinților. După cum am amintit anterior, prerogativele părinților trebuie exercitate doar cu respectarea principiului interesului superior al copilului, aspect care va conduce la o adaptare a autorității părintești, în raport direct cu gradul de dezvoltare al copilului. În acest sens, deciziile care vizează nevoile copilului vor fi caracterizate de dialog și de explicații, respectiv se va analiza cu atenție capacitatea și disponibilitatea părinților și a copiilor de a gestiona anumite situații.

Intervenția judecătorului în planul relațiilor dintre părinți și copii se realizează, de cele mai multe ori, în situații conflictuale ori de criză familială<sup>5</sup>. Analizând răspunsurile

<sup>1</sup> V.M. Ciucă, *Drept roman. Lecțiuni*, vol. I, ediția a 2-a, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2014, p. 294.

<sup>2</sup> În acest sens, a se consulta *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*, ratificată de România pe data de 28 septembrie 1990 prin Legea nr. 18/1990. Totodată, putem aminti și art. 24 din *Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene*.

<sup>3</sup> A se consulta S. Mitulescu, *Tranziția tinerilor către statutul de adult: școala și familia ca instanțe de sprijin în dobândirea autonomiei*, în *Revista Română de Sociologie* nr. 3-4/2002, anul XIII, Editura Academiei Române, București, 2002, pp. 203-210, disponibil la adresa [https://www.revistadesociologie.ro/sites/default/files/9\\_nr-3-4\\_2002.pdf](https://www.revistadesociologie.ro/sites/default/files/9_nr-3-4_2002.pdf), accesată la data de 06.11.2025.

<sup>4</sup> A se consulta art. 12 din *Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*, art. 2 din *Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului*, respectiv art. 264 C. civ. român.

<sup>5</sup> Termenul de criză familială este utilizat în cărți de spiritualitate, precum D. Semenik, *Problemele iubirii. Criza în familie*, Editura Doxologia, Iași, 2020.

jurisprudențiale, putem observa cât de dificil este pentru un judecător să găsească un echilibru just între prerogativele părintești și drepturile minorului, respectiv să se asigure că decizia sa reflectă interesului superior al copilului. De pildă, potrivit deciziei din cauza *Amanalachioai împotriva României*, din data de 26.08.2009, instanța europeană a reținut că „într-un litigiu este esențial să se urmărească interesul superior al copilului și să se garanteze evoluția acestuia într-un mediu sănătos, (...) respectiv să asigure un echilibru just între interesele concurente”<sup>6</sup>. În astfel de situații, este de înțeles că instanțele trebuie să cunoască și aspecte de ordin psihologic, cum este cazul teoriei atașamentului, dezvoltată de John Bowlby<sup>7</sup>. Această teorie este considerată<sup>8</sup> a fi un concept-cheie, începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, întrucât vizează legăturile interpersonale ale minorului, respectiv separarea și protecția acestuia. John Bowlby descrie atașamentul ca fiind produsul comportamentelor menite să caute și să mențină apropierea de o numită persoană. Astfel, s-a considerat că persoanele dețin o nevoie socială primară de a intra în relații cu alte persoane<sup>9</sup>. În acest fel, autorul se îndepărtează de studiile lui Freud, pentru care singurele nevoi primare sunt cele ale trupului, atașamentul copilului fiind doar un impuls secundar, dictat de nevoia primară de hrană<sup>10</sup>.

Teoria atașamentului se reflectă adesea în deciziile instanței de tutelă<sup>11</sup> cu privire la locuința copilului<sup>12</sup> și la exercitarea autorității părintești<sup>13</sup>. Considerăm că teoria atașamentului reprezintă principalul *corpus* teoretic pe care instanțele trebuie să îl aibă în vedere atunci când se stabilește domiciliul minorului, respectiv atunci când se ia o decizie cu privire la dreptul de vizită și de găzduire. În plus, teoria sus-menționată reprezintă un concept important și în parentingul de tip *birdnesting*<sup>14</sup>. Interacțiunea

---

<sup>6</sup> Cauza *Amanalachioai împotriva României*, nr. 4023/04 din data de 26.08.2009, disponibilă la adresa <https://ier.gov.ro/wp-content/uploads/cedo/Cauza-AMANALACHIOAI-împotriva-României.pdf>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>7</sup> J. Bowlby, *Crearea și ruperea legăturilor afective*, trad. Violeta Bîrzescu, Editura Trei, București, 2016.

<sup>8</sup> N. Savard, S. Pinel-Jacquemin, A. Oui, S. Euillet, R. Moridy, *La Théorie de l'Attachement: Une approche conceptuelle au service de la Protection de l'Enfance. Dossier thématique*, 2010, document disponibil la adresa <https://univ-tlse2.hal.science/hal-01498798>, accesată la data de 06.11.2025.

<sup>9</sup> În acest sens, V. Morgane *L'attachement comme système motivationnel: J. Bowlby*, în *Philosophie, science et société*, 2018, disponibil la adresa <https://philosciences.com/attachement-bowlby>, accesat la data de 06.11.2025.

<sup>10</sup> Pentru detalii, a se consulta S. Freud, *The Ego and the Id*, Editura Dover Publications, New, York, 2018, p. 50 și urm.

<sup>11</sup> Cu titlu de exemplu, a se consulta Decizia nr. 148/2019 din 1 octombrie 2019, pronunțată de Tribunalul Mehedinți, unde se constată o legătură de atașament mai pronunțată față de mamă decât față de tatăl minorei.

<sup>12</sup> În acest sens, a se consulta Sentința civilă nr. 1506/2021 din 3 august 2021, pronunțată de Judecătoria Sighetu Marmăției, rămasă definitivă prin neapelare.

<sup>13</sup> În acest sens, J.B. Kelly, M.E. Lamb, *Using child development research to make appropriate custody and access decisions for young children*, în *Family and Conciliation Court Review* nr. 3/2000, vol. 38, pp. 297-311, DOI: <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/j.174-1617.2000.tb00577.x>.

<sup>14</sup> L. Irinescu, *Birdnesting – o nouă abordare a divorțului și despre cum putem adapta prevederile art. 400 din Codul civil*, în *Revista de dreptul familiei* nr. 1/2021, Editura Universul Juridic, București, pp. 171-190.

regulată cu ambii părinți este cheia formării legăturilor de atașament ale copiilor și reprezintă un argument principal în favoarea aranjamentelor parentale partajate.

În prezent, autorii<sup>15</sup> recomandă examinarea influenței comune a tuturor relațiilor de familie asupra calității atașamentului și se pune întrebarea dacă doi frați pot avea un atașament diferit față de același părinte. Totodată, în sensul celor exprimate mai sus, instanțele europene<sup>16</sup> acordă dreptul de a avea legături personale cu minorul și bunicilor sau altor rude<sup>17</sup>. Mai mult decât atât, cu privire la domiciliul separat al fraților, s-a constatat o creștere semnificativă a acordurilor parentale autentice<sup>18</sup>, care le permit părinților să decidă modalitatea de exercitare a autorității părintești și să stabilească aspecte legate de domiciliul copiilor<sup>19</sup>. Trebuie să menționăm că aceste acorduri parentale sunt permise doar în măsura în care nu încalcă prevederile legale impuse de legiuitor, în privința exercitării autorității părintești, respectiv a drepturilor copilului și pot fi puse în practică doar dacă reflectă respectarea interesului superior al copilului. În aceeași ordine de idei, potrivit unor cercetări recente, s-a constatat că violența familială poate avea un impact major asupra calității atașamentului copilului<sup>20</sup>. În acest sens, copilul este supus unei duble victimizări, cea de expus în cazul violenței conjugale și cea de victimă în cazul violenței parentale<sup>21</sup>. Cu toate că atașamentul acestuia va fi activ, el nu va putea să primească un răspuns adecvat din partea părintelui și va exista riscul de a dezvolta un atașament de nesiguranță. La prima vedere, pare de neconceput cum un copil abuzat și neglijat poate să-și iubească părinții, însă acest paradox va fi mai ușor de înțeles, atunci când va fi analizat în considerarea teoriei lui Bowlby.

<sup>15</sup> S. Pinel-Jacquemin, *Family system and parent-child attachment relationships perceived by siblings*, în *Enfance*, vol. 2/2012, pp. 147-165, DOI: 10.4074/S0013754512002029.

<sup>16</sup> Un exemplu în acest sens este reprezentat de cauza C-335/17, *Valcheva c. Babanarakis*, soluționată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la data de 31 mai 2018, disponibilă la adresa <https://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-335/17>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>17</sup> Legea nr. 272/2004, art. 17 alin. (2): „Copilul are dreptul de a-și cunoaște rudele și de a întreține relații personale cu acestea, precum și cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în măsura în care acest lucru nu contravine interesului său superior”.

<sup>18</sup> A se consulta L. Irinescu, *Litigii izvorâte din logodnă și căsătorie*, Editura Hamangiu, București, 2025, p. 208.

<sup>19</sup> A.R. Motica, *Considerații privind aplicarea principiului ocrotirii „interesului superior al copilului” în caz de divorț al părinților săi*, în *Analele Universității de Vest, Timișoara*, seria Drept, nr. 2/2014, pp. 131-145, disponibil la adresa <https://drept.uvt.ro/administrare/files/1481047524-lect.-univ.-dr.-adina---renate-motica.pdf>, accesată la data de 13.11.2025.

<sup>20</sup> În acest sens, M. Gosselin, M.F. Lafontaine, Cl. Bélanger, *L'impact de l'attachement sur la violence conjugale: état de la question*, în *Bulletin de psychologie* nr. 479/2005, pp. 579-588, disponibil la adresa <https://www.cairn.info/revue-bulletin-de-psychologie-2005-5-page-579.htm>, accesată la data de 13.11.2025.

<sup>21</sup> B. Ionescu, *Exercitarea autorității părintești de către un singur părinte – o perspectivă practică*, în *RRDP* nr. 3/2018, pp. 177-178, disponibil la adresa <https://www.universuljuridic.ro/exercitarea-autoritatii-parin-testi-de-catre-un-singur-parinte-o-perspectiva-practica/>, accesat la data de 13.11.2025.

În fine, trebuie să amintim că odinioară legile care vizau relațiile de filiație erau mai simple decât cele din prezent. Afirmăm acest lucru întrucât legea europeană<sup>22</sup> trata instituția căsătoriei precum un cadru aproape exclusiv pentru creșterea copiilor. Mama era reprezentată de femeia care a născut copilul, iar tatăl era identificat conform prezumției de paternitate<sup>23</sup>, respectiv conform prezumției timpului legal al concepției<sup>24</sup>. Aceste reguli încă se păstrează în țara noastră<sup>25</sup>, cu mențiunea că jurisprudența s-a diversificat, ca urmare a modificărilor la nivel social. Astfel, s-a constatat că regulile amintite mai sus nu pot fi aplicate în mod mecanic fiecărei situații, date fiind noile reglementări din materia dreptului familiei<sup>26</sup>, respectiv multitudinea de cadre familiale în care sunt crescuți copiii<sup>27</sup>. De pildă, în sprijinul celor afirmate, considerăm că vechiul principiu roman: *Mater semper certa est*<sup>28</sup> nu mai poate fi abordat în mod consecvent atunci când se interpretează, de exemplu, din punct de vedere juridic, filiația în cazul femeilor care dau naștere unui copil fără a contribui din punct de vedere genetic<sup>29</sup>. Totodată, conform deciziei *Schalk & Kopf c. Austriei*<sup>30</sup>, se subscriu vieții de familie și cuplurile formate din persoane de același sex, iar teoreticienii francezi consideră că singura caracteristică generală a familiei este reprezentată astăzi de existența unui „grup de persoane”<sup>31</sup>.

După cum ne amintește și formula juristului Jean Carbonnier, „á chacun sa famille, a chacun son droit”<sup>32</sup>, viața privată a persoanelor necesită o zonă de neutralitate în care

<sup>22</sup> Art. 16, *Declarația Universală a Drepturilor Omului*: „Cu începere de la împlinirea vârstei legale, bărbatul și femeia, fără nicio restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie. Ei au drepturi egale la contractarea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei”.

<sup>23</sup> *Codul civil român*, art. 414 alin. (2): „Copilul născut sau conceput în timpul căsătoriei îl are ca tată pe soțul mamei”.

<sup>24</sup> *Codul civil român*, art. 426 alin. (1): „Paternitatea se prezumă dacă se dovedește că pretinsul tată a conviețuit cu mama copilului în perioada timpului legal al concepțiunii”.

<sup>25</sup> E. Florian, *Dreptul familiei. Căsătoria. Regimuri matrimoniale. Filiația*, Editura C.H. Beck, București, 2018, p. 369.

<sup>26</sup> Ne referim aici la reglementarea în legislațiile statelor europene a căsătoriilor dintre persoane de același sex, respectiv a recunoașterii parteneriatului civil și a uniunii libere.

<sup>27</sup> Ne referim aici la uniuni *de facto*, la parteneriate civile, la familii monoparentale, la familii care rezultă în urma procesului de adopție sau a tehnicilor de reproducere umană asistată medical ori la familii substitutive, în cazul copiilor aflați în plasament. În acest sens, a se vedea M.-G. Berindei, *Accepțiunile noțiunii de familie din anul 1918 și până în prezent*, în Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române, *Dreptul românesc la 100 de ani de la Marea Unire. Dimensiuni și tendințe*, Editura Universul Juridic, București, 2018, pp. 70-75.

<sup>28</sup> A se vedea, în acest sens, Paulus, *Digesta*, 2, 4, 5 *apud* B. Schmidlin, *Droit privé romain*, Editura Bruylant, Bruxelles, 2008, p. 112.

<sup>29</sup> A. Trounson, J. Leeton, M. Besanko, C. Wood, A. Conti, *Pregnancy established in an infertile patient after transfer of a donated embryo fertilised in vitro*, în *British Medical Journal* (Clinical Research Edition), 1983, p. 286, DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.286.6368.835>.

<sup>30</sup> Cauza *Schalk, Kopf c. Austriei* în European Court of Human Rights, Application no. 30141/04, 22.11.2010, disponibilă la adresa [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"itemid":\["001-99605"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{), accesată la data de 29.11.2025.

<sup>31</sup> F. Dekeuwer-Défossez, A. Donval, N. Rouland, *Inventons la famille*, Editura Bayard, Paris, 2001, p. 12.

<sup>32</sup> J. Carbonnier, *Essais sur les lois*, Editura Defrénois, Paris, 1979, p. 167.

statul să nu intervină în mod riguros. Tocmai de aceea, misiunea judecătorului va fi dificilă, în sensul în care va trebui să determine unitatea conceptuală a familiei și să observe crearea unor legături de familie. Amintim aici cauza *Chios Property Investment Ltd. c. Lopez*<sup>33</sup>, unde instanța engleză a subliniat că o familie presupune „o stare suficientă de permanență și de stabilitate”. Într-o altă hotărâre pronunțată de instanțele engleze în pricina *Jones c. Whitehill*<sup>34</sup>, s-a decis că familia nu este caracterizată doar de legăturile de sânge, astfel că sunt membri de familie și rudele vitrege. Mai mult decât atât, în sistemul juridic englez, în *Care Act* din anul 2014<sup>35</sup>, este specificată o explicație a noțiunii de familie, astfel că prin termenul invocat putem înțelege „părinții, copiii, copiii vitrege, bunicii, copiii partenerilor sau familia extinsă”<sup>36</sup>. Și atunci ne întrebăm: putem considera că un copil are mai mult de doi părinți, respectiv putem recunoaște calitatea de părinte unui alt adult care îl îngrijește? În prezent, există articole în cadrul cărora se discută ideea de *multi-parenting*<sup>37</sup>, care presupune o formă a familiei caracterizată prin mai mulți adulți implicați în creșterea și educarea copilului. Amintim aici și raportul elaborat de Government Committee on the Reassessment of Parenthood, prin intermediul căruia se sugerează ideea de a introduce în lege conceptul de *multi-parenting*<sup>38</sup>. În concluzie, parentingul de tip non-conjugal, non-biologic și de același sex au ajuns să fie tratate în doctrină precum trăsături centrale ale peisajului familial actual<sup>39</sup>. În România, astfel de situații reprezintă excepții, întrucât potrivit reglementărilor actuale nu sunt recunoscute căsătoriile între persoane de același sex ori parteneriatele civile și nu există o legislație specială complexă cu privire la reproducerea umană asistată medical.

## II. Relația dintre părinți și copii – realități juridice europene

Adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite pe data de 20 noiembrie 1989, *Convenția cu privire la drepturile copilului* a fost ratificată, până în prezent, de toate

---

<sup>33</sup> *Chios Property Investment Ltd. v. Lopez*, 20 H.L.R. 120, 1987, disponibil la adresa <http://swarb.co.uk/chios-property-investment-ltd-v-lopez-1987/>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>34</sup> *Cauza Jones c. Whitehill*, 2 K.B. 204, 1950, disponibilă la adresa <http://swarb.co.uk/jones-v-whitehill-ca-1950/>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>35</sup> *Care Act 2014*, disponibil la adresa <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2014/23/contents/enacted>, accesat la data de 29.11.2025.

<sup>36</sup> Department of Health, *The Care Act and whole-family approaches*, Londra, 2015, pp. 3-5, disponibil la adresa <https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/care-act-and-whole-family-6e1.pdf>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>37</sup> A se consulta articolul T. Janssen, *Children from multi-parent families do not have legal protection*, disponibil la adresa <https://www.universiteitleiden.nl/en/news/2025/03/children-from-multi-parent-families-do-not-have-legal-protection>, accesată la data de 06.11.2025.

<sup>38</sup> Pentru detalii, a se consulta raportul *Child and Parents in 21<sup>st</sup> century*, elaborat de Government Committee on the Reassessment of Parenthood, disponibil la adresa <https://www.lsvd.de/media/doc/11106/child+and+parents+in+the+21st+century+eng.pdf>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>39</sup> C.G. Joslin, D. NeJaime, „Multiparenthood”, în *New York University Law Review*, vol. 99, nr. 4, oct. 2024, pp. 1242-1337, la adresa web: <https://nyulawreview.org/wp-content/uploads/2024/10/99-NYU-L-Rev-1242.pdf>, accesată la data de 07.11.2025.

statele europene, iar la nivel național aceasta a fost ratificată pe data de 28 noiembrie 1990, prin Legea nr. 18/1990. Convenția propune ideea că un copil poate fi un veritabil subiect de drepturi într-o „atmosferă de justiție și de demnitate”<sup>40</sup>. În cadrul ei vom regăsi întregul spectru de drepturi – civile, sociale, politice, economice sau culturale, toate fiind necesare dezvoltării și protejării copiilor. În esență, Convenția nu neagă etapele copilăriei, ci îl deosebește pe copilul mic de adolescent și se bazează pe noțiunea de discernământ. Totodată, documentul îi asigură o protecție superioară copilului în cadrul familiei. Afirmând că toate celelalte interese legitime sunt secundare față de cel al copilului – pe care îl consideră superior, Convenția ne invită să apreciem acest lucru de la caz la caz. O astfel de evaluare ne va permite să observăm că drepturile copilului nu sunt întotdeauna pe deplin respectate. În acest caz, deși unii autori<sup>41</sup> discută despre o oarecare superioritate a adultului față de copil, trebuie să subliniem importanța menținerii unui echilibru just între puterea de decizie a adultului și gradul de maturitate al copilului, întrucât nu este vorba despre un joc de putere în cadrul vieții de familie, ci despre alegeri care se bazează pe legături de afecțiune și pe idealul bunăstării. Considerăm că adăugarea calificativului superior principiului care vizează interesele copilului nu evocă o superioritate propriu-zisă a minorului, ci legiuitorul vizează interesul acestuia din urmă. În sfârșit, trebuie să subliniem că interpretarea și aplicarea drepturilor copilului sunt dependente de viziunea legiuitorului. Deși mai sunt și alte documente legislative internaționale anterioare Convenției, am ales să o amintim pe aceasta, întrucât s-a bucurat de o largă ratificare din partea statelor, respectiv a fost urmată de numeroase protocoale, dintre care amintim: *Protocolul facultativ cu privire la implicarea copiilor în conflicte armate la convenția privind drepturile copilului*<sup>42</sup>, *Protocolul facultativ la convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă*<sup>43</sup>, *Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate*<sup>44</sup> etc.

La nivel național, relațiile dintre părinți și copii sunt prevăzute în numeroase acte legislative precum: *Codul civil*<sup>45</sup>, *Codul penal*<sup>46</sup>, *Legea nr. 272/2004 privind protecția și*

---

<sup>40</sup> *Convenția cu privire la drepturile copilului: Cuvânt înainte*, București, 2019, disponibil la adresa [https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated\\_files/documents/0ab4c7cb-1ff8-458c-a53a-053f5d189015.pdf](https://www.salvaticopiii.ro/sites/ro/files/migrated_files/documents/0ab4c7cb-1ff8-458c-a53a-053f5d189015.pdf), accesată la data de 29.11.2025.

<sup>41</sup> J.G. Dwyer, *Moral status and human life: The case for children's superiority*, Cambridge University Press, 2010, p. 37 și urm.

<sup>42</sup> Ratificat prin Legea nr. 567 din 19 octombrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 692 din 31 octombrie 2001.

<sup>43</sup> Ratificat prin Legea nr. 470 din 20 septembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 601 din 25 septembrie 2001.

<sup>44</sup> Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 813 din 8 noiembrie 2002.

<sup>45</sup> Legea nr. 287/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011.

<sup>46</sup> Legea nr. 286/2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

promovarea drepturilor copilului<sup>47</sup>, Legea nr. 217 din 22 mai 2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice<sup>48</sup>, Legea 273/2004 privind procedura adopției<sup>49</sup>, Legea nr. 678 din 21 noiembrie 2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane<sup>50</sup>, Legea educației naționale nr. 1/2011<sup>51</sup> și altele. Potrivit legiuitorului român, în cadrul art. 483 C. civ. se prevede că „autoritatea părintească este ansamblul de drepturi și îndatoriri care privesc atât persoana, cât și bunurile copilului și aparțin în mod egal ambilor părinți. Părinții exercită autoritatea părintească numai în interesul superior al copilului, cu respectul datorat persoanei acestuia, și îl asociază pe copil la toate deciziile care îl privesc, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate. Ambii părinți răspund pentru creșterea copiilor lor minori”. Deși, la prima vedere, textul pare să poziționeze pe o treaptă superioară copiii, totuși legiuitorul echilibrează situația, susținând în cadrul art. 485 următoarele: „Copilul datorează respect părinților indiferent de vârsta sa”. În privința legăturilor personale pe care minorul le poate avea cu părinții sau cu alte persoane, conform art. 14 alin. (3) și art. 15 din Legea nr. 272/2004, „părinții sau un alt reprezentant legal al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații, surorile ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, decât în cazurile în care instanța decide în acest sens, apreciind că există motive temeinice de natură a primejdui dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului”.

Analizând textul legislativ de mai sus, constatăm introducerea subtilă a sintagmei viață de familie care, la prima vedere, ar corespunde ideii de familie extinsă. Cu toate acestea, instanțele europene au decis să extindă câmpul semantic, rezultând interpretări diverse. De pildă, într-un studiu recent s-a semnalat noutatea reglementării distincte a dreptului de a încheia o căsătorie și a dreptului la respectarea vieții de familie<sup>52</sup>. Acest fapt a condus la schimbări de opinie în cadrul Curții Europene a Drepturilor Omului, întrucât s-a admis libertatea fiecărui stat european de a introduce în peisajul legislativ căsătoria între persoane de același sex, respectiv recunoașterea parteneriatelor înregistrate ori a conviețuirilor *de facto*. Astfel, instanțele europene au plasat sub protecția art. 8 din Convenție și cuplurile formate din persoane de același sex. Drept urmare, sintagma viață de familie nu mai presupune existența unui element de legătură juridică ori biologică, ci mai degrabă a unui element liant social<sup>53</sup>. Un alt exemplu prin care se ilustrează

<sup>47</sup> Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 159 din 5 martie 2014.

<sup>48</sup> Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 948 din 15 octombrie 2020.

<sup>49</sup> Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 739 din 23 septembrie 2016.

<sup>50</sup> Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 783 din 11 decembrie 2001.

<sup>51</sup> Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011.

<sup>52</sup> T. Bodoașcă, N. Saharov, *Opinii privind familia și viața de familie în reglementările internaționale, europene și ale României, precum și în jurisprudența din materie a Curții Europene a Drepturilor Omului, Curții de Justiție a Uniunii Europene și Curții Constituționale a României*, în PR nr. 5/2023, Editura Wolters Kluwer, București, pp. 17-25, disponibil la adresa <https://pandectele.ro/opinii-privind-familia-si-viata-de-familie-in-reglementarile-internationale-europene-si-ale-romaniei-precum-si-in-jurisprudenta-din-materie-a-curtii-europene-a-drepturilor-omului-curtii-de-justitie/>, accesată la data de 07.11. 2025.

<sup>53</sup> *Cauza Schalk & Kopf c. Austriei*, Application no. 30141/04, Strasbourg, 24 June 2010, disponibilă la adresa <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-99605>, accesată la data de 07.11.2025.

interpretarea oferită de instanțe sintagmei viața de familie este reprezentat de cauza *Pini & Bertani și Manera & Atripaldi c. României*, din anul 2004. În această speță s-a pus problema existenței unei vieți de familie potențială. Astfel, s-a statuat că demonstrarea unei legături efective între persoane nu presupune, în mod imperativ, și coabitarea acestora<sup>54</sup>. Aceste soluții s-au bazat pe decizii mai vechi ale Curții, cum este cazul interpretării din pricina *Bronda c. Italiei* din anul 1998. Potrivit instanțelor europene, „legătura biologică nu va fi suficientă pentru a justifica existența unei vieți de familie, întrucât aceasta nu poate garanta și raporturi strânse de natură personală”<sup>55</sup>.

Coroborând deciziile jurisprudențiale ale Curții cu sfera relațiilor dintre părinți și copii, putem considera că extinderea sferei vieții de familie va conduce la o exprimare vagă a legiuitorului, atunci când vine vorba despre persoanele care pot avea o legătură reală, strânsă și efectivă cu minorii. Totodată, evitarea introducerii unei definiții a părintelui în lege contribuie la o confuzie asupra noțiunii, mai ales în contextul în care statele europene recunosc că familia poate însemna și cuplul format din persoane de același sex<sup>56</sup>. Prin definiție, viața de familie face parte din sfera intimității fiecărei persoane și constituie un aspect esențial al acesteia. Totuși, noțiunea diferă de viața privată, în măsura în care ea implică o familie, adică un nod de relații interpersonale între ființe apropiate, care-i oferă dimensiunea termenului „noi”, contrar termenului „eu” corespunzător vieții private<sup>57</sup>. Art. 8 din Convenția sus-menționată urmărește să protejeze viața privată și de familie, în principal intimitatea și autonomia familiei, „unitatea familiei” în sensul vieții comune, precum și dreptul la relații personale cu minorul. În plus, potrivit interpretării pozitive dată de Curte în hotărârea *Marckx c. Belgiei*, art. 8 include și obligația pozitivă pentru statele membre de a prevedea în ordinea lor internă „integrarea copilului în familia sa, legitimă sau naturală”<sup>58</sup>.

Revenind la sfera relațiilor de filiație, respectiv la promovarea principiului interesului superior al copilului, începând cu anul 2021, Comisia Europeană a lansat o nouă *Strategie privind drepturile minorului*<sup>59</sup>. Elaborată alături de copii și având ca obiectiv protejarea acestora, strategia propune o finanțare a statelor membre, pentru a le sprijini în acțiunile

<sup>54</sup> Cauza *Pini & Bertani și Manera & Atripaldi c. României*, Application no. 78028/01, Strasbourg, 22 June 2004, disponibilă la adresa <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61837>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>55</sup> Cauza *Bronda c. Italiei*, Application no. 40/1997/824/1030, Strasbourg, 9 June 1998, disponibilă la adresa <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58194>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>56</sup> A.C. Iordana, *Diferite forme ale cuplurilor necăsătorite. Încheierea căsătoriei*, disponibil la adresa <https://revistaprolege.ro/diferite-forme-ale-cuplurilor-necasatorite-incheierea-casatoriei-2/>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>57</sup> M.T. Meulders-Klein, *Vie privée, vie familiale et droits de l'homme*, în *Revue internationale de droit comparé* nr. 4/1992, octobre-décembre, vol. 44, pp. 767-794, DOI: <https://doi.org/10.3406/ridc.1992.4572>, accesat la data de 07.11.2025.

<sup>58</sup> Cauza *Marckx c. Belgiei*, Application No. 6833/74, Strasbourg, 29 September 1975, disponibilă la adresa <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-75028>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>59</sup> A se consulta, în acest sens, *The EU Strategy on the Rights of the Child and the European Child Guarantees* disponibilă la adresa [https://eu-for-children.europa.eu/system/files/2023-06/EU%20Strategy%20on%20the%20Rights%20of%20the%20Child%20-%20Illustrated%20version\\_EN.pdf](https://eu-for-children.europa.eu/system/files/2023-06/EU%20Strategy%20on%20the%20Rights%20of%20the%20Child%20-%20Illustrated%20version_EN.pdf), accesată la data de 07.11.2025.

ce vizează punerea în aplicare a Principiului nr. 11 aferent *Pilonului european al drepturilor sociale*, intitulat „Îngrijirea copiilor și sprijinul acordat copiilor”<sup>60</sup>. Potrivit acestei strategii, excluderea copiilor de la luarea deciziilor care îi privesc, încă de la o vârstă fragedă va avea un impact major asupra capacităților de reușită în viață. Practic, prin programul *Garanția europeană pentru copii*<sup>61</sup>, statelor li se oferă îndrumările necesare spre a sprijini copiii aflați în dificultate, expuși sărăciei și excluziunii sociale. De ce este importantă această strategie pentru relațiile dintre părinți și copii? Răspunsul se regăsește în documentele care stau la baza strategiei, unde se sugerează că aproximativ 3 din 4 copii cu vârsta cuprinsă între 2 și 4 ani suferă în mod regulat pedepse fizice și/sau violență psihică din partea părinților<sup>62</sup>. Totodată, aproximativ 3% dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 10 și 18 ani spun că nu se simt în siguranță acasă<sup>63</sup>.

De ce există acest interes crescând, la nivel european, pentru relațiile dintre părinți și copii? Constatăm că un atare subiect reprezintă o preocupare constantă a societății actuale, în special în cazul unui divorț conflictual sau în cazul instituirii unor măsuri de protecție, respectiv al reținerii unui părinte ori al constatării existenței unei boli care îi afectează discernământul părintelui. În astfel de situații excepționale, recunoașterea dreptului de a fi împreună, respectiv menținerea unor legături personale devin o chestiune complexă, cu implicații juridice și sociale. În timp ce se remarcă o practică relativ constantă în privința recunoașterii dreptului sus-menționat, modurile de exercitare a acestuia variază de la o instanță la alta. În majoritatea deciziilor jurisprudențiale, instanța aplică regula instituită prin intermediul art. 500 C. civ. român, care prevede o exercitare de către părinți „împreună și în mod egal”. În aceeași măsură, conform art. 262 C. civ. român, „un copil nu poate fi separat de părinții săi fără încuviințarea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege”. Totodată, conform art. 262 alin. (2) C. civ. român, părintele care nu locuiește cu copilul va avea dreptul la legături personale cu acesta, iar limitarea dreptului va fi posibilă numai pentru motive temeinice, cu respectarea interesului superior al copilului. Cu titlu de excepție regăsim în peisajul juridic autohton unele decizii care privesc un drept de acces sporadic<sup>64</sup>, altele care vizează un drept de vizită exercitat

---

<sup>60</sup> *Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale*, disponibil la adresa <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/ro/>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>61</sup> *Recomandarea UE a Consiliului din 14 iunie 2021 de instituire a unei Garanții europene pentru copii*, disponibilă la adresa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021H1004>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>62</sup> *Global status report on preventing violence against children 2020*, disponibilă la adresa <https://www.unicef.org/sites/default/files/2020-06/Global-status-report-on-preventing-violence-against-children-2020.pdf>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>63</sup> *Our Europe, Our Rights, Our Future*, disponibil la adresa <https://www.unicef.org/eu/media/1276/file/Report%20%22Our%20Europe,%20Our%20Rights,%20Our%20Future%22.pdf>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>64</sup> Judecătoria Carei, sent. civ. nr. 226/2019, disponibilă la adresa [www.sintact.ro](http://www.sintact.ro), accesată la data de 07.11.2025: „Stabilirea unui program (...) care să se realizeze inițial pe perioade scurte la domiciliul reclamantei (...)”.

într-un loc neutru<sup>65</sup> ori în prezența unei terțe persoane, respectiv menținerea controlată a legăturilor personale<sup>66</sup>. În acest context, ne putem întreba dacă dreptul la viața privată și de familie, concretizat prin recunoașterea dreptului de a fi împreună și de a menține legături personale, reprezintă un drept inalienabil ori dacă acesta se află la dispoziția instanței<sup>67</sup>. Întrebarea survine întrucât am observat că legiuitorul îi oferă prilej judecătorului, prin intermediul art. 262 alin. (2) C. civ. român de a interveni asupra modului de exercitare a legăturilor personale cu minorul, în situațiile în care este necesară apărarea interesului superior al copilului. Astfel, am regăsit opinii doctrinare<sup>68</sup> care susțin că limitarea, pe cale judiciară, a dreptului de a vizita copiii va avea loc numai cu ocazia invocării unor motive temeinice, astfel că intervenția judecătorului va fi una benefică. Ca atare, nu putem afirma că dreptul de a avea legături personale cu copilul se află la dispoziția judecătorului, ci acesta din urmă poate doar să ajusteze modalitatea de exercitare a legăturilor personale, în vederea protejării interesului superior al copilului. În legătură cu flexibilitatea normelor juridice, dar și a jurisprudenței, trebuie să mărturisim faptul că, în dreptul național și european deopotrivă, relațiile dintre părinți și copii nu sunt reglementate prin intermediul unor norme cu caracter dispozitiv, ci mai degrabă imperativ, deoarece se dorește protejarea unor drepturi fundamentale și a unui interes general, alături de cel particular, indiferent de modalitatea de organizare a acestor relații de filiație.

### III. Perspective juridice europene referitoare la raporturile dintre părinți și copii

Familia pare a fi un concept care se bucură de o cunoaștere aproape intuitivă din partea persoanelor. Acestea i s-au atașat, de-a lungul timpului, diferite calificative precum naturală, biologică, adoptivă, monoparentală sau compusă. De fapt, familia ne este adesea prezentată ca fiind o construcție bazată pe date biologice, psihologice și, mai nou, sociologice oferite de științele aferente. Conceptul este modelat de lege și pare că așteaptă cu nerăbdare o remodelare, determinată de politicile legislative contemporane. În sfera relațiilor de familie se remarcă pluralismul legislativ, despre care s-a afirmat că „trebuie să acopere toate acele situații rezultate în urma pluralismului confesional, politic ori social”<sup>69</sup>.

---

<sup>65</sup> Judecătoria Avrig, Secția civilă, sent. nr. 559/2013, disponibilă la adresa <https://portal.just.ro/SitePages/acasa.aspx>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>66</sup> Tribunalul Vrancea, Secția I civilă, dec. civ. nr. 101/2025, disponibilă la adresa <https://www.rejust.ro>, accesată la data de 07.11.2025.

<sup>67</sup> C.M. Crăciunescu, *Interesul superior al copilului în exercitarea autorității părintești exclusiv de către unul dintre părinți*, în M. Avram (coordonator), *Autoritatea părintească. Între măreție și decădere*, Editura Solomon, București, 2018, p. 17 și urm.

<sup>68</sup> L. Irinescu, *Aspecte jurisprudențiale privind legăturile personale dintre un copil și părinții săi*, în *Analele Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Seria Științe Juridice*, tomul LXVIII, nr. 1/2022, DOI: 10.47743/jss-2022-68-1-3.

<sup>69</sup> J.J. Lemouland, *Le pluralisme et le droit de la famille post-modernité ou pré-déclin*, în *Recueil Dalloz, Chronique* nr. 18/1997, pp. 133-137.

În prezent, dată fiind aspirația persoanelor către o mai mare autonomie, s-a ajuns la o multitudine de forme familiale, care au în comun dorința de a fi recunoscute public la nivel social și juridic. În acest context, ne întrebăm dacă noile tipuri de familie pot influența universul copiilor, respectiv dacă aceștia din urmă mai reprezintă punctul central al vieții de familie. Cercetătorii consideră că existența copiilor și conviețuirea nu mai sunt necesare pentru ca termenul familie să subziste<sup>70</sup>. Totodată, interpretarea juridică actuală a unei familiei și a vieții de familie pune accentul pe grijă, iubire, sprijin și angajament. Prin urmare, o familie presupune o „unitate socială caracterizată de grija față de celălalt”<sup>71</sup>. În acest context, observăm că legăturile de familie bazate pe rudenie, prezente în peisajul juridic al secolului trecut, pierd teren în fața legăturilor de atașament. În prezent, noile configurații familiale contribuie la scindarea noțiunilor de filiație și de autoritate părintească, întrucât au creat situații parentale diverse care ne-au impus găsirea unor soluții, pentru a stabili legături între copiii și adulții care îi îngrijesc. Afirmăm acest lucru întrucât există situații în care autoritatea părintească exclude legătura de filiație, respectiv situații în care filiația poate să excludă exercitarea autorității părintești<sup>72</sup>. De pildă, potrivit art. 441 C. civ. român, se prevede că între terțul donator și copil nu va exista o legătură de filiație. Totodată, instituirea măsurii decăderii din drepturile părintești, stabilită prin art. 509 C. civ. român, are loc cu menținerea legăturii de filiație, însă cu pierderea exercițiului drepturilor aferente autorității părintești, ca urmare a intervenirii unor motive temeinice.

În legătură cu cele exprimate mai sus, potrivit cercetărilor din domeniu, „parentalitatea” dezvăluie o funcție de îngrijire, de protejare și de educare a copilului, distingându-se de rudenie, care se referă la o relație de filiație<sup>73</sup>. Termenul *parenting* reprezintă un neologism și relevă nevoia de a consacra o competență parentală. Într-adevăr, competența se referă la o capacitate *de facto*, în timp ce rudenia se referă mai degrabă la o poziție juridică. Conform autoarei Claire Neirinck, un părinte nu este doar un ascendent, ci o persoană care își îndeplinește corect rolul de tată sau de mamă<sup>74</sup>.

În sensul celor precizate mai sus, textele legislative europene înlocuiesc autoritatea părintească cu termenul „responsabilitate parentală”, aceasta din urmă fiind înțeleasă ca „un ansamblu de puteri și îndatoriri menite să asigure bunăstarea morală și materială a copilului prin menținerea relațiilor personale cu acesta, prin asigurarea educației sale, întreținerii, reprezentarea juridică și administrarea proprietății sale”<sup>75</sup>. Pe lângă această

---

<sup>70</sup> M. Butrymowicz, *What a family really is? The question about the legal definition of a family. The UK case study example*, în J. Stala, J. Garmaz, *Strengthening families*, The Pontifical University of John Paul II, Press Kraków, 2016, pp. 15-25.

<sup>71</sup> J. Herring, R. Probert, S. Gilmore, *op. cit.*, p. 10.

<sup>72</sup> M. Rebourg, *Filiation et autorité parentale à l'épreuve des nouvelles configurations familiales*, în *Recherches familiales* nr. 7/2010, vol. 1, pp. 29-44, DOI : 10.3917/rf.007.0029.

<sup>73</sup> P. Murrat, *Couple, filiation, parenté*, în *Des concubinages, Droit interne – Droit international – Droit comparé. Études offertes à J. Rubellin-Devichi*, Editura Litec, Paris, 2002, p. 66.

<sup>74</sup> C. Neirinck, A. Bruel, J. Faget et al., *De la parenté à la parentalité*, Editura Érès, Paris, 2001, p. 26.

<sup>75</sup> *Recomandarea nr. R (84) 4 a Comitetului Miniștrilor al Statelor Membre privind responsabilitățile parentale*, adoptată de Comitetul Miniștrilor Consiliului Europei la 28 februarie 1984.

substituire de termeni, s-a remarcat și eliminarea treptată a unor sintagme precum custodie sau supraveghere. Se pare, așadar, că există o nouă concepție cu privire la relațiile dintre părinți și copii, dezvoltată inclusiv la nivel doctrinar<sup>76</sup>. În sensul celor precizate, am constatat faptul că autoritatea părintească nu mai este concepută în termeni de îndatoriri și de drepturi raportate la copil, ci a devenit un sprijin marcat de prerogative parentale. Nu în ultimul rând, am observat cum termenul „părinte”, care desemna calitatea de tată sau de mamă a copilului, incluzând deci și o legătură de filiație, fie ea naturală sau adoptivă, este înlocuit cu termenul „parental”, necunoscut în vocabularul juridic obișnuit. Prin intermediul acestuia din urmă, este desemnată o funcție parentală care poate fi exercitată de către părinți, dar și de către o altă persoană.

În sfârșit, se cuvine să amintim aici și despre regulile care guvernează reproducerea umană asistată medical cu terț donator, respectiv despre impactul acestora asupra relațiilor dintre părinți și copii. Multiplicarea formelor familiale a condus, în mod progresiv, la întrebări ce vizează consacrarea juridică a îngrijirii *de facto* a unui copil de către un adult cu care acesta nu are o legătură de filiație. În ultimii ani, această recunoaștere juridică a statutului de părinte a fost solicitată și de către cuplurile formate din persoane de același sex<sup>77</sup>, ori de către cei care trăiesc în familii recompuse alături de părinți vitregi<sup>78</sup>, respectiv de către persoane care au relații poliamoroase<sup>79</sup>. De fapt, în prezent, sunt multe situații care pun la îndoială granițele dintre rudenie și parentalitate. Unii au mers mai departe și au perfecționat o procedură de laborator numită transfer mitocondrial, care ar avea ca rezultat crearea de embrioni cu ajutorul materialului genetic provenit de la trei părinți biologici<sup>80</sup>. Procedura are ca scop parțial prevenirea bolilor genetice. Într-un astfel de caz, cine vor fi considerați din punct de vedere juridic părinții copilului, respectiv cine va avea o responsabilitate parentală? Se pare că, la nivel teoretic,

---

<sup>76</sup> St. Gilmore, *Parental rights and responsibilities*, Editura Routledge, New York, 2017, p. 37 și urm.

<sup>77</sup> T. Amos, J. Rainer, *Parenthood for same-sex couples in the European Union: Key challenges*, în K. Boele-Woelki, A. Fuchs (ed.), *Legal recognition of same-sex relationships in Europe*, Editura Cambridge University Press, Cambridge, 2018, pp. 79-122.

<sup>78</sup> A se vedea cauza 18535/91, *Kroone and others vs. Netherlands*, din data de 27.10.1994, unde judecătorul european a recunoscut calitatea de părinte partenerului mamei, susținând că: „Noțiunea de viață de familie nu se limitează exclusiv la relațiile bazate pe căsătorie și poate cuprinde alte «legături de familie»”. Pentru detalii, a se consulta adresa [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57904%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57904%22]}), accesată la data de 30.11.2025.

<sup>79</sup> Instanțele din Newfoundland și Labrador au recunoscut în premieră că trei adulți aflați într-o relație poliamoroasă sunt în același timp părinți ai copilului lor. Pentru detalii, a se consulta R. Alexander, *Newfoundland Court Makes Landmark Ruling Recognizing Polyamorous Parents*, disponibil la adresa <https://familylib.com/2018/06/28/newfoundland-court-makes-landmark-ruling-recognizing-polyamorous-parents/>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>80</sup> Pentru detalii despre această situație, a se consulta I. Sample, *First UK baby with DNA from three people born after new IVF procedure*, disponibil la adresa <https://www.theguardian.com/science/2023/may/09/first-uk-baby-with-dna-from-three-people-born-after-new-ivf-procedure>, accesată la data de 29.11.2025.

principiul interesului superior al copilului reprezintă tocmai cheia justificării unei legături juridice cu persoana care exercită o funcție educațională și socială asupra minorului<sup>81</sup>.

În prezent, studiile de specialitate care dezbat ideea de *multi-parenting* sunt reduse ca număr, însă practica a devenit cunoscută în țări precum Canada sau America. În Ontario, de exemplu, ideea de *multi-parenting* se discută mai ales în sfera reproducerii umane asistate medical și conform secțiunii 9 din *Children Law Reform Act*, R.S.O, 1990, c. 23, „pre-conception parentage agreement means a written agreement between two or more parties in which they agree to be, together, the parents of a child yet to be conceived”<sup>82</sup>. Totodată, prin intermediul documentului *All Families are Equal Act*<sup>83</sup>, care aduce modificări la legea indicată anterior, ni se explică în ce constă calitatea de părinte, respectiv ni se spune că „pot avea calitatea de părinte patru adulți simultan”, dacă prin aceasta se asigură respectarea interesului superior al copilului: „A birth parent may enter into a pre-conception parentage agreement with one or more persons in which they agree to be, together, parents of a child yet to be conceived. Subject to the meeting of specified conditions, including that there be no more than four parties to the agreement, on the birth of a child contemplated by the agreement, any party to the agreement who is not otherwise a parent of the child also becomes a parent of the child”.

În Québec, prin intermediul art. 600 C. civ. sunt recunoscuți ca părinți unul sau doi adulți: „Les père et mère ou les parents exercent ensemble l'autorité parentale”<sup>84</sup>. Totuși, pe data de 25 aprilie 2025, instanța<sup>85</sup> a reținut în cauza nr. 500-17-119125-212, a Curții Superioare din Québec, următoarele: „Multiple parents can be legally recognized as parents to a child. (...) Québec's current laws on parent-child relationships discriminate against certain individuals on the basis of family status, in violation of their Charter rights”<sup>86</sup>.

În Connecticut, potrivit documentului legislativ *Senate Bill 274* din anul 2013, Chapter 564, Section 1, lit. c)<sup>87</sup>, pot fi recunoscuți mai mult de doi părinți pentru un copil, în principal în scopul stabilirii autorității părintești și a obținerii unui sprijin financiar: „Where more than two people have claims to parentage, the court may, if it would otherwise be detrimental to the child, recognize that the child has more than two parents”. Totuși,

<sup>81</sup> J. Feinberg, *The boundaries of multi-parentage*, în *Minnesota Law Review* nr. 3, vol. 108, pp. 1489-1558, disponibil la adresa <https://digitalcommons.maine.edu/faculty-publications/160/>, accesată la data de 29.11.2025.

<sup>82</sup> Textul legislativ poate fi consultat la adresa <https://www.ontario.ca/laws/statute/90c12>, accesată la data de 30.11.2025.

<sup>83</sup> Documentul legislativ poate fi consultat la adresa <https://www.ontario.ca/laws/statute/s16023>, accesată la data de 30.11.2025.

<sup>84</sup> Codul civil din Québec poate fi consultat la adresa <https://www.legisquebec.gouv.qc.ca/fr/document/lc/ccq-1991>, accesată la data de 29.05.2025.

<sup>85</sup> A se consulta speța indicată, la adresa <https://citoyens.socij.qc.ca/php/decision.php?ID=CDCOD23F3A2173308D21F28F3B19D82D>, accesată la data de 30.11.2025.

<sup>86</sup> Decizia rămâne definitivă prin neapelare, astfel că legiuitorul din Québec va trebui să introducă în termen de 12 luni normele juridice și familiile formate din copii cu mai mult de doi părinți.

<sup>87</sup> Legea din Connecticut poate fi consultată la adresa [https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/billNavClient.xhtml?bill\\_id=202320240SB274](https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/billNavClient.xhtml?bill_id=202320240SB274), accesată la data de 30.11.2025.

normele juridice se aplică în situații de excepție, după cum se prevede deja în același document legislativ, la *Section 1, lit. d*): „This bill will only apply in the rare case where a child truly has more than two parents, and a finding that the child has more than two parents is necessary to protect the child from the detriment of being separated from one of his or her parents”.

Ideea de *multi-parenting* apare și în jurisprudența instanțelor americane. De pildă, în cauza *195 Cal. App. 4th 197, Court of Appeal of California, Second District*, din data de 6 mai 2011, judecătorii au reținut că se poate întâlni situația în care un copil să fie „well served by judicial recognition and preservation of a relationship with three legal «parents», all of whom love and care for her, each of whom has evinced a commitment to providing her a safe and stable family environment”<sup>88</sup>. Deși instanțele au respins cererea reclamantului, au lăsat loc de interpretări în sensul constatării de facto a mai mult de trei părinți și a necesității recunoașterii unui statul juridic. Astfel, legiuitorii ar putea recunoaște statutul de părinte adulților care se ocupă de creșterea și de educarea copilului, fiind motivați de dorința protejării unor relații deja existente de afecțiune<sup>89</sup>. Recunoașterea noilor forme de filiație ar putea oferi atât părinților presupuși, cât și copiilor lor protecție juridică. Totuși, principala critică adusă ideii de parentalitate multiplă este aceea că, dacă oferim drepturi parentale mai multor adulți, ne vom confrunta cu situații controversate legate de stabilirea domiciliului copilului (în situația în care adulții nu coabitează) sau de decizii care vizează educația și îngrijirea lui. Considerăm că recunoașterea statutară a ideii de *multi-parenting* anticipează provocările potențiale care ar putea apărea dacă fertilizarea in vitro va presupune utilizarea embrionilor proveniți de la mai multe persoane, în cadrul aceluiași proces de reproducere. Susținem acestea întrucât, pe teritoriul țării noastre, potrivit art. 2 din *Ordinul privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Programului social de interes național de susținere a cuplurilor și a persoanelor singure, pentru creșterea natalității, din data de 15 mai 2025*<sup>90</sup>, este considerat solicitant, respectiv beneficiar cuplul infertil căsătorit/necăsătorit sau femeia infertilă. Astfel, pot apela la o tehnică a reproducerii doar o persoană sau un cuplu format din două persoane. Nu în ultimul rând, recunoașterea a mai mult de doi părinți va ridica probleme în privința distribuirii sarcinilor, astfel că un plan care să implice, de exemplu, o reședință alternativă nu ar putea fi efectiv realizat. În mod similar, întreținerea va fi datorată de către toți adulții recunoscuți părinți ai copilului, iar timpul petrecut alături de copil se va împărți la numărul de părinți recunoscuți din punct de vedere juridic.

## Concluzii

<sup>88</sup> Cazul poate fi consultat la adresa <https://www.casemine.com/judgement/us/5914af27add7b0493474b34b>, accesată la data de 30.11.2025.

<sup>89</sup> M. Lewis, *Biology, genetics, nurture and the law: The expansion of the legal definition of family to include three or more parents*, în *Nevada Law Journal*, vol. 16, 2016, pp. 743-774.

<sup>90</sup> Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 21 mai 2025.

Relația dintre părinți și copii, caracterizată astăzi de atașament și de grijă față de celălalt, continuă să prezinte interes, date fiind modificările sociale și legislative. Studiind doctrina și alte izvoare de drept, am constatat faptul că, în ultimele decenii, copilul a dobândit un statut ambivalent, întrucât este considerat aproape adult, deși este încă subiectul unei responsabilități părintești. În domeniul relațiilor de filiație, pluralismul legislativ a devenit evident odată cu implementarea lui la nivelul uniunilor maritale. Totuși, dorința de a adapta sistematic legea la moravuri ar conduce către o goană normativă, întrucât legiuitorul nu poate să îmbrățișeze imediatul și mobilitatea faptelor sociale fără a exista riscul de cristalizare a unor fapte trecătoare. În acest sens, credem că norma juridică trebuie să se construiască pe baza unor criterii stabile, inteligibile și coerente. Forța simbolică a legii trebuie să corespundă nevoilor exprimate de subiecții săi, însă evoluțiile sociale nu trebuie să fie precipitate de o revoluție legislativă. Pluralismul legislativ nu ar trebui să împiedice fiecare stat să-și păstreze specificul, întrucât alegerile legislative reprezintă răspunsuri la cererile societății. În domeniul relațiilor de filiație, responsabilitatea principală a legiuitorului va fi aceea de a se asigura că toți minorii, confrunțați cu schimbări în modelul familial, sunt pe deplin luați în considerare și nu suferă din pricina adulților. În actuala constelație familială și socială, preocuparea legiuitorului se va concentra asupra problemei relației parentale în raport cu statutul copilului și cu filiația acestuia. În aceste vremuri de așa-zisă criză a cuplului parental și de individualism în creștere, este totuși liniștitor să observăm că relația emoțională care se dezvoltă între copil și părinte rămâne o referință etică puternică pentru judecători și că interesul superior al copilului reprezintă busola deciziilor jurisprudențiale.